

Ключові елементи системи публічного управління резильєнтністю територіальних громад

У статті розкрито теоретико-методологічні засади публічного управління резильєнтністю територіальних громад в умовах зростаючої невизначеності та багатовимірних викликів сучасності. Обґрунтовано актуальність дослідження, що зумовлена необхідністю адаптації громад до кризових впливів, забезпечення їх стійкості та спроможності до самовідновлення. Визначено ключові детермінанти вразливості громад, зокрема, внутрішні управлінські дисфункції, асиметрію розвитку, ресурсну обмеженість і слабку інституційну взаємодію. Показано, що концепт резильєнтності є інтегративною характеристикою здатності громад протидіяти загрозам, відновлювати життєво важливі функції та трансформувати ризики в можливості.

Здійснено узагальнення наукових підходів до розуміння публічного управління резильєнтністю та визначено його принципи, зокрема, системності, інклюзивності, прозорості, підзвітності, партнерства та адаптивності. Визначено ключові елементи системи публічного управління резильєнтністю, серед яких виокремлено: інституційні засади, нормативно-правове регулювання, фінансові механізми, інструменти цифровізації, освітньо-аналітичну підтримку тощо. Особливу увагу приділено ролі стратегічного планування, державно-приватного партнерства, ризик-менеджменту та розвитку соціального капіталу як чинників формування адаптивного потенціалу громад.

Стаття акцентує увагу на необхідності переходу до гнучких, інноваційних та партнерських моделей управління, що інтегрують принципи сталого розвитку, безпекової парадигми та соціальної згуртованості. Отримані результати слугують основою для подальших досліджень у сфері оцінювання резильєнтності громад, розробки відповідних індикаторів та інституційного аналізу системи публічного управління в умовах невизначеності.

Ключові слова: публічне управління; територіальні громади; резильєнтність; сталий розвиток; інституційна спроможність; стратегічне планування; децентралізація; ризик-менеджмент; адаптивність; цифровізація.

Актуальність теми. Наразі територіальні громади України функціонують в умовах постійного загострення зовнішніх та внутрішніх викликів, що зумовлює зростання рівня нестабільності, невизначеності та ускладнює забезпечення сталого розвитку й соціально-економічної безпеки на місцевому рівні. Повномасштабна війна, геополітична турбулентність, макроекономічні дисбаланси, загострення екологічних загроз та зміна кліматичних умов формують багатовимірне кризове середовище, в якому зростає потреба у переосмисленні систем публічного управління. Поряд із зовнішніми викликами, на функціонування громад суттєво впливають внутрішні дисфункції, серед яких: соціально-економічна асиметрія розвитку, недостатній рівень фінансової децентралізації, ресурсна обмеженість, фрагментованість управлінських рішень, дефіцит висококваліфікованих кадрів, слабка інституційна взаємодія між суб'єктами управління. Наявність вказаних детермінант істотно підвищує вразливість громад до дестабілізуючих впливів і ускладнює процес їх ефективного відновлення у посткризовому періоді.

У цьому контексті особливої ваги набуває концепт резильєнтності як інтегративної характеристики здатності територіальних громад адаптуватися до змін, протистояти впливу екзогенних і ендогенних загроз, забезпечувати швидке відновлення життєво важливих функцій та трансформувати ризики у нові можливості для розвитку. Забезпечення такої функціональної здатності вимагає не лише релевантних управлінських дій, а й формування цілісного механізму публічного управління резильєнтністю як складової нової парадигми управління сталим розвитком громад.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Публічне управління територіальними громадами та аспекти їх резильєнтного розвитку досліджують Д.Грицишен, І.Абрамова [1], Л.Романчук, Ю.Мороз [2], Т.Маматова, В.Борисенко [3], В.Куйбіда, М.Білинська [4], О.Корольчук [5], Н.Хома [6], О.Пахненко [7], М.Кондратенко [8] та ін.

Серед закордонних дослідників на особливу увагу заслуговують праці Г.Дімінга, М.Фордхема, К.Кугліке, Л.Педота, С.Шнайдербауера та К.Шріва [9], Ш.Кімхі [10] та ін. Аналіз літературних джерел свідчить, що у наукових дослідженнях проблематики резильєнтності територіальних громад виокремлюються різноманітні підходи до її трактування, що обумовлено як специфікою дослідницьких

парадигм, так і контекстом суспільно-просторових трансформацій. Водночас необхідність чіткого визначення ключових елементів публічного управління резильєнтністю територіальних громад детермінує необхідність проведення окремого дослідження у цьому напрямі.

Метою статті є теоретико-методичне обґрунтування ключових елементів системи публічного управління резильєнтністю територіальних громад.

Викладення основного матеріалу. Публічне управління розвитком територіальних громад поступово переживає трансформацію підходів – від класичних адміністративно-командних моделей до гнучких, партнерських та інноваційно орієнтованих механізмів регіонального розвитку. Сучасна концепція управління територіальними громадами формується з урахуванням стратегічного планування, соціальної відповідальності та сталого розвитку, де пріоритетами стають системність, взаємодія стейкхолдерів та відкритість процесів. На особливу увагу заслуговують дослідження, що акцентують на ролі місцевого самоврядування як каталізатора позитивних змін у громадах, де публічне управління є архітектором нових регіональних практик – через інституційне забезпечення, розвиток партнерств, модернізацію управлінських технологій та підвищення інвестиційної привабливості громад. Питання децентралізації в цьому контексті постає не лише як управлінська реформа, а й як ідейна платформа для активізації внутрішнього потенціалу громад.

Варто підкреслити, що в умовах невизначеності, кризових викликів та глобальних трансформацій саме резильєнтні інструменти публічного управління стають запорукою стійкості соціально-економічних систем. У фокусі уваги опиняється ефективність прийняття рішень, гнучкість управлінських моделей та орієнтація на потреби людини як кінцевого бенефіціара розвитку. Таким чином, на сучасному етапі публічне управління резильєнтністю громад варто розглядати як цілісну систему стратегічно орієнтованих управлінських практик, що забезпечують інтеграцію локальних ресурсів, адаптивність до змін, інституційну спроможність та формування безпечного, інклюзивного і згуртованого соціально-економічного середовища в умовах зростаючої невизначеності та глобальних викликів (рис. 1).

Принципи	Інституційне забезпечення	Інструменти управління
• Системність • Партнерство • Інклюзивність • Адаптивність • Прозорість • Підзвітність	• Нормативно-правова база • Органи місцевого самоврядування • Фінансово-економічні важелі • Цифрова інфраструктура • Освітньо-наукові та аналітичні ресурси	• Стратегічне планування розвитку громад • Механізми державно-приватного партнерства • Інновації та цифровізація • Управління ризиками та запобігання кризам • Локальні програми резильєнтності

Джерело: авторська розробка

Рис. 1. Елементи системи публічного управління резильєнтністю територіальних громад

Аналіз наукової літератури свідчить, що у сучасній системі публічного управління резильєнтністю територіальних громад важливим методологічним орієнтиром є дотримання низки принципів, що відображають багатовимірність, складність та динамічність процесів розвитку у кризових та посткризових умовах. Передусім ідеться про принцип системності, що забезпечує злагоджене функціонування усіх підсистем життєдіяльності громади – соціальної, економічної, інституційної, просторової – як цілісного організму, спроможного до інтегрованого реагування на зовнішні виклики. Важливою складовою сучасної управлінської парадигми є принцип партнерства, що орієнтує практику публічного управління на багаторівневу та міжсекторальну взаємодію державних структур, бізнесу, інститутів громадянського суспільства та міжнародних організацій з метою мобілізації ресурсів для зміцнення спроможності громад до відновлення та саморозвитку [11].

Водночас принцип інклюзивності в управлінні резильєнтністю передбачає врахування потреб та інтересів усіх соціальних груп, зокрема найбільш уразливих категорій населення, що створює умови для справедливого доступу до процесів прийняття рішень, розподілу ресурсів та розбудови безпечного соціального середовища. Не менш важливим принципом є адаптивність управлінських процесів, що забезпечує їх гнучкість, здатність до постійного моніторингу ризиків, перегляду стратегічних і тактичних рішень залежно від зміни зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування громади.

Окремої уваги потребують принципи прозорості та підзвітності, що є невід'ємними складовими демократичного врядування та важливими індикаторами довіри громади до влади. Забезпечення прозорості передбачає відкритість управлінської інформації, доступ громадян до результатів діяльності органів влади, бюджетної та стратегічної інформації, що своєю чергою посилює контроль за ефективністю управлінських рішень. Принцип підзвітності формує механізми відповідальності публічної влади перед громадою за досягнення цілей сталого розвитку, раціональне використання ресурсів та забезпечення соціальної згуртованості в умовах викликів та загроз.

Інституційне забезпечення резильєнтного розвитку територіальних громад спирається на низку ключових засад, що визначають спроможність публічного управління реагувати на виклики зовнішнього та внутрішнього середовища. Насамперед нормативно-правова база є фундаментальною основою для регулювання процесів забезпечення резильєнтності, формалізуючи механізми стратегічного планування, кризового управління та взаємодії державних і місцевих інституцій. Ярошенко І. зауважує, що «...значущість формування необхідної законодавчої бази для функціонування окремої адміністративно-територіальної системи (регіону, території, громади тощо), оцінки її стану з метою подальшого використання в публічному управлінні територіальним розвитком визначає важливість розробки і впровадження ефективної системи нормативно-правових документів для вирішення соціально-економічних проблем і стимулювання сталого регіонального розвитку в Україні» [12].

Важливою ланкою інституційної архітектури є органи місцевого самоврядування, які, за дослідженнями О.Бобровського, є безпосередніми агентами змін, відповідальними за реалізацію політики сталого розвитку, мобілізацію ресурсів громади та забезпечення її соціальної згуртованості [13]. Особливу роль у забезпеченні резильєнтності відіграють фінансово-економічні важелі, що створюють підґрунтя для впровадження стратегічних ініціатив, розвитку інфраструктури та диверсифікації місцевої економіки [14]. Водночас цифрова інфраструктура дедалі більше розглядається у працях сучасних науковців як драйвер модернізації системи управління, підвищення прозорості, оперативності управлінських рішень та ефективної комунікації з громадянами [15]. Не менш важливим аспектом є формування освітньо-наукових та аналітичних ресурсів, які слугують джерелом інновацій, забезпечують формування знаннєвої економіки, розвиток компетентнісного потенціалу громади та систематизацію найкращих практик адаптації до кризових впливів [16]. Синергія цих засад формує основу для побудови інституційно спроможної моделі публічного управління резильєнтністю територіальних громад.

У сучасній системі публічного управління резильєнтністю територіальних громад ключовими інструментами є: стратегічне планування, державно-приватне партнерство, інноваційні технології, управління ризиками та локальні програми резильєнтності, які у своїй сукупності формують багаторівневу систему, орієнтовану на підвищення адаптивної спроможності територій до внутрішніх та зовнішніх викликів. Зокрема, стратегічне планування розвитку громад розглядається в працях Т.Шестаковської як необхідна умова формування довгострокової візії розвитку територій, узгодження локальних потреб із глобальними трендами та забезпечення соціально-економічної рівноваги [17]. При цьому механізми державно-приватного партнерства, на думку Є.Карташова, набувають особливого значення як інструмент залучення інвестицій, розвитку інфраструктури та реалізації спільних проєктів у сфері безпеки, соціальних послуг та екологічної модернізації [18].

Інновації та цифровізація управлінських процесів сприяють трансформації традиційних моделей публічного управління, забезпечуючи відкритість даних, автоматизацію сервісів та підвищення якості надання адміністративних послуг. Водночас важливим компонентом є управління ризиками та запобігання кризам як системна діяльність органів влади з моніторингу загроз, формування антикризових стратегій та мобілізації ресурсів у надзвичайних ситуаціях. Комплексність управлінських рішень доповнюється розробкою та реалізацією локальних програм резильєнтності, які орієнтовані на формування стійкого соціального капіталу, розвиток мереж взаємодопомоги, інклюзію вразливих груп населення та підтримку ініціатив громади [19, 20]. Сукупне застосування цих інструментів створює передумови для посилення спроможності громад до саморозвитку, протидії загрозам та збереження стабільності у складних умовах трансформаційних змін.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, методологічні положення публічного управління резильєнтністю територіальних громад репрезентують системно-структурований підхід до організації управлінських процесів, що інтегрує концепції сталого розвитку, безпекової парадигми, адаптивного управління та соціальної згуртованості населення. Узагальнення наукових позицій, представлених у вітчизняних дослідженнях і закордонних публікаціях засвідчує, що сучасна управлінська наука акцентує увагу на необхідності переходу до гнучких, інноваційно-цифрових та партнерських моделей управління, орієнтованих на підвищення самодостатності громад, їх ресурсної мобільності та кризостійкості. Доведено, що визначальними методологічними орієнтирами публічного управління резильєнтністю територіальних громад є принципи системності, інклюзивності, прозорості, підзвітності та адаптивності, що забезпечують цілісність управлінських процесів та їх відповідність

сучасним викликам глобальної нестабільності. Стратегічне планування, механізми державно-приватного партнерства, інструменти цифровізації, ризик-менеджмент та локальні програми резильєнтності – це не лише управлінські інструменти, а й відображення нової філософії розвитку громад, що базується на поєднанні локальної ідентичності з глобальними трендами сталого розвитку. У цьому контексті публічне управління резильєнтністю постає як складна багаторівнева система взаємодії інституцій, ресурсів та соціального капіталу, здатна забезпечувати безпеку, стабільність та розвиток територіальних громад в умовах невизначеності та трансформаційних змін.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на формування комплексного фінансово-економічного механізму публічного управління резильєнтністю територіальних громад.

Список використаної літератури:

1. Grytsyshen D. Formation and implementation of EU financial mechanisms for sustainable development of rural communities / D.Grytsyshen, I.Abramova // Taurida Scientific Herald. Series : Economics. – 2024. – № 20. – P. 67–78. DOI: 10.32782/2708-0366/2024.20.8.
2. Funding for sustainable development of rural communities: European experience / L.Romanchuk, I.Abramova, Y.Moroz and other // Agricultural and Resource Economics. – 2024. – Vol. 10 (4). – P. 203–234. DOI: 10.51599/are.2024.10.04.09.
3. Маматова Т. Теоретичне підґрунтя дослідження процесів публічного управління у сфері забезпечення резильєнтності територіальних громад в Україні / Т.Маматова, В.Борисенко // Публічне управління та місцеве самоврядування. – 2023. – № 2. – С. 67–73. DOI: 10.32782/2414-4436/2023-2-9.
4. Публічне управління: термінологічний словник / уклад. В.С. Куйбіда, М.М. Білінська, О.М. Петроє та ін.; за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білінської, О.М. Петроє. – Київ: НАДУ, 2018. – 224 с.
5. Корольчук О.Л. Управління змінами як фактор розбудови національної резильєнтності в сучасних умовах глобалізаційних викликів / О.Л. Корольчук // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. – 2020. – Т. 31 (70), № 5. – С. 88–92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/44773>.
6. Хома Н. Резильєнтність України в умовах збройної агресії росії та підготовки до післявоєнної відбудови / Н.Хома // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. – 2024. – № 2 (19). – С. 287–307.
7. Пахненко О. Сутність та складові резильєнтності громад в контексті COVID-19 / О.Пахненко // Економіка та суспільство. – 2022. – № 39. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-39-51.
8. Кондратенко М. Забезпечення якості публічних послуг як умова формування резильєнтності об'єднаних територіальних громад / М.Кондратенко // Становлення публічного адміністрування в Україні: матеріали XI конф. студентів та молодих учених за міжнар. участю. – Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2020. – С. 191–193 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/2020_05_08_mup_material_stud.pdf.
9. Conceptual and Theoretical Underpinnings to Community Disaster Resilience / in H.Deeming, M.Fordham, C.Kuhlicke and other (eds.) // Framing Community Disaster Resilience. – 2018. DOI: 10.1002/9781119166047.part1.
10. Kimhi S. Levels of resilience: Associations among individual, community, and national resilience / S.Kimhi // Journal of Health Psychology. – 2014. – Vol. 21 (2). – P. 164–170. DOI: 10.1177/1359105314524009.
11. Канітоненко О.В. Публічно-управлінські аспекти розвитку територіальних громад / О.В. Канітоненко // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2024. – № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2024_5_20.
12. Ярошенко І.В. Нормативно-правове забезпечення публічного управління територіальним розвитком питань формування, функціонування та розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади / І.В. Ярошенко, П.К. Семігулін // Бізнес Інформ. – 2020. – № 11. – С. 103–108 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_11_17.
13. Бобровський О.І. Теоретичні засади публічного управління територіальних громад / О.І. Бобровський // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2020. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2020_4_27.
14. Блажівська М.А. Особливості впровадження публічно-управлінських механізмів розвитку територіальних громад / М.А. Блажівська // Теорія та практика державного управління. – 2020. – Вип. 1. – С. 180–189 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2020_1_24.
15. Бульба В.Г. GAP-аналіз у публічному управлінні розвитком безпечного середовища в сільських територіальних громадах України / В.Г. Бульба, В.В. Оробей // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – 2024. – № 1. – С. 55–60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vspriakct_2024_1_13.
16. Орлова Н.С. Реалізація механізмів публічного управління на рівні регіонів та територіальних громад в Україні / Н.С. Орлова // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2023. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2023_4_4.
17. Шестаковська Т.Л. Стратегії сталого розвитку та мотивація в публічному управлінні: підхід територіальних громад / Т.Л. Шестаковська, С.В. Сафронова, Я.О. Спринська // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2023. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2023_11_10.

18. Карташов Є.Г. Взаємодія органів влади, бізнесу та територіальних громад в системі публічного управління стійкістю регіональних еколого-економічних систем / Є.Г. Карташов // Теорія та практика державного управління. – 2014. – Вип. 1. – С. 109–114 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2014_1_18.
19. Бюджет участі як інструмент залучення територіальної громади до прийняття рішень в сфері публічного управління: проектний підхід в дії / Г.О. Швіндіна, М.Д. Шеремет, В.В. Євтушенко та ін. // Вісник Сумського державного університету. Серія : Економіка. – 2021. – № 4. – С. 241–248 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2021_4_30.
20. Програмно-проектний підхід до публічного управління просторовим розвитком об'єднаних територіальних громад за їх видами / І.Семигуліна, І.Ярошенко, О.Красноносова, О.Козирева // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2022. – № 6. – С. 352–364 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2022_6_30.

References:

1. Grytsyshen, D. and Abramova, I. (2024), «Formation and implementation of EU financial mechanisms for sustainable development of rural communities», *Taurida Scientific Herald. Series. Economics*, No. 20, pp. 67–78, doi: 10.32782/2708-0366/2024.20.8.
2. Romanchuk, L., Abramova, I., Moroz, Y. et al. (2024), «Funding for sustainable development of rural communities: European experience», *Agricultural and Resource Economics*, Vol. 10 (4), pp. 203–234, doi: 10.51599/are.2024.10.04.09.
3. Mamatova, T. and Borysenko, V. (2023), «Teoretychne pidgruntia doslidzhennia protsesiv publichnoho upravlinnia u sferi zabezpechennia rezylientnosti terytorialnykh hromad v Ukraini», *Publichne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, No. 2, pp. 67–73, doi: 10.32782/2414-4436/2023-2-9.
4. Kuibida, V.S., Bilynska, M.M., Petroie, O.M. et al. (2018), *Publichne upravlinnia, terminologichniy slovnyk*, in Kuibida, V.S., Bilynska, M.M. and Petroie, O.M. (ed.), NADU, Kyiv, 224 p.
5. Korolchuk, O.L. (2020), «Upravlinnia zminamy yak faktor rozbudovy natsionalnoi rezylientnosti v suchasnykh umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv», *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho. Seriya. Derzhavne upravlinnia*, Vol. 31 (70), No. 5, pp. 88–92, [Online], available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/44773>
6. Khoma, N. (2024), «Rezylientnist Ukrainy v umovakh zbroinoi ahresii rosii ta pidhotovky do pisliavoiennoi vidbudovy», *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii*, No. 2 (19), pp. 287–307.
7. Pakhnenko, O. (2022), «Sumnit ta skladovi rezylientnosti hromad v konteksti COVID-19», *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 39, doi: 10.32782/2524-0072/2022-39-51.
8. Kondratenko, M. (2020), «Zabezpechennia yakosti publichnykh posluh yak umova formuvannia rezylientnosti obiednanykh terytorialnykh hromad», *Stanovlennia publichnoho administruvannia v Ukraini*, materialy XI konf. studentiv ta molodykh uchenykh za mizhnar. uchastiu, DRIDU NADU, Dnipro, pp. 191–193, [Online], available at: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/2020_05_08_mup_material_stud.pdf
9. Deeming, H., Fordham, M., Kuhlicke, C. et al. (ed.) (2018), «Conceptual and Theoretical Underpinnings to Community Disaster Resilience», *Framing Community Disaster Resilience*, doi: 10.1002/9781119166047.part1.
10. Kimhi, S. (2014), «Levels of resilience: Associations among individual, community, and national resilience», *Journal of Health Psychology*, Vol. 21 (2), pp. 164–170, doi: 10.1177/1359105314524009.
11. Kapitonenko, O.V. (2024), «Publichno-upravlinnski aspekty rozvytku terytorialnykh hromad», *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, No. 5, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2024_5_20
12. Yaroshenko, I.V. and Semyhulin, P.K. (2020), «Normatyvno-pravove zabezpechennia publichnoho upravlinnia terytorialnym rozvytkom pytan formuvannia, funktsionuvannia ta rozvytku obiednanykh terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsii vlady», *Biznes Inform*, No. 11, pp. 103–108, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_11_17
13. Bobrovskiy, O.I. (2020), «Teoretychni zasady publichnoho upravlinnia terytorialnykh hromad», *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, No. 4, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2020_4_27
14. Blazhivska, M.A. (2020), «Osoblyvosti uprovdzhennia publichno-upravlinnskykh mekhanizmiv rozvytku terytorialnykh hromad», *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, Issue 1, pp. 180–189, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2020_1_24
15. Bulba, V.H. and Orobei, V.V. (2024), «GAP-analiz u publichnomu upravlinni rozvytkom bezpechnoho seredovyshcha v silskykh terytorialnykh hromadakh Ukrainy», *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu "KhPI" . Seriya. Aktualni problemy rozvytku ukrainskoho suspilstva*, No. 1, pp. 55–60, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiaact_2024_1_13
16. Orlova, N.S. (2023), «Realizatsiia mekhanizmiv publichnoho upravlinnia na rivni rehioniv ta terytorialnykh hromad v Ukraini», *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, No. 4, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2023_4_4
17. Shestakovska, T.L., Safronova, S.V. and Sprynska, Ya.O. (2023), «Stratehii staloho rozvytku ta motyvatsiia v publichnomu upravlinni: pidkhid terytorialnykh hromad», *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, No. 11, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2023_11_10
18. Kartashov, Ye.H. (2014), «Vzaiemodiia orhaniv vlady, biznesu ta terytorialnykh hromad v systemi publichnoho upravlinnia stiikistiu rehionalnykh ekoloho-ekonomichnykh system», *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, Issue 1, pp. 109–114, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2014_1_18

19. Shvindina, H.O., Sheremet, M.D., Yevtushenko, V.V. et al. (2021), «Biudzhet uchasti yak instrument zaluchennia terytorialnoi hromady do pryiniattia rishen v sferi publichnoho upravlinnia: proektnyi pidkhd v dii», *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Seria. Ekonomika*, No. 4, pp. 241–248, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2021_4_30
20. Semyhulina, I., Yaroshenko, I., Krasnonosova, O. and Kozyrieva, O. (2022), «Prohramno-proektnyi pidkhd do publichnoho upravlinnia prostorovym rozvytkom obiednanykh terytorialnykh hromad za yikh vydamy», *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, No. 6, pp. 352–364, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2022_6_30

Орел Олександр Віталійович – аспірант за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0009-0000-1574-0528>.

Наукові інтереси:

– резильєнтність територіальних громад.

Orel O.V.

Key elements of the public resilience management system for territorial communities

In the context of increasing instability and uncertainty, Ukrainian territorial communities are facing intensified external and internal challenges that complicate the achievement of sustainable development and socio-economic security. The full-scale war, geopolitical turbulence, economic imbalances, environmental threats, and climate change have created a multidimensional crisis environment, requiring a rethinking of public governance systems. Internal dysfunctions such as social and economic asymmetries, limited financial decentralization, resource constraints, fragmented decision-making, and insufficient institutional interaction further increase the vulnerability of communities. In response, the concept of resilience is gaining importance as an integrative characteristic of communities' ability to adapt to change, withstand shocks, recover vital functions, and transform risks into development opportunities.

This article provides a theoretical and methodological substantiation of the key elements of the public governance system of territorial community resilience. It emphasizes the transformation of public management models from rigid administrative frameworks to flexible, participatory, and innovation-oriented approaches. The research identifies systemic, inclusive, adaptive, transparent, and accountable principles as foundational to modern public governance practices. It also outlines core instruments for resilience-oriented governance, including strategic planning, public-private partnerships, risk management, digitalization, and the implementation of local resilience programs. Special attention is paid to institutional and normative-legal frameworks, the role of local self-government, financial and economic tools, and the importance of knowledge and innovation infrastructure.

The study concludes that building resilient communities requires a multi-level system of public governance capable of integrating local resources, strengthening institutional capacity, and creating an inclusive, safe, and cohesive environment. The findings contribute to the development of a new paradigm of public administration focused on sustainable development under conditions of global instability.

Keywords: public governance; resilience; territorial communities; sustainable development; adaptive management; decentralization; risk management; institutional capacity; innovation.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2025.